

Ohcejoga gieldda cealkámuš: Lappi buresveadjinguovlu Lapha/15707/2025

Ohcejoga gieldda gáibida, ahte ovdal mearrádusaid

- dahkat ákkastallojuvvon ja čielga rehkenastimiid seasttuid ja gollováikkhusaid árvvoštallama várás,
- árvvoštallat olmmošvuoigatvuohta- ja ovtaveardásašvuođaváikkhusaid nu, ahte dat gokčet pasieantadorvvolašvuođa ja sámeálbmoga rivttiid, ja
- dorvvastit ahte resurssat reahkkájit sihkkarastit vuosttasdivššu, kriisaválmmasvuođa ja sámegiel bálvalusaid.

Ohcejoga gieldda giitá vejolašvuođas cealkit Lappi buresveadjinguovllu plánen sosiála- ja dearvvasvuođabálvalusaid bálvalanfierpmádaga nuppástusaid guoski plánas. Gieldda ádde stáhtaruhtaministeriija ásahan árvvoštallanmeannudeami rádjeeavttuid, muhto muittuha ahte nuppástusaid, mat dahkkojit bálvalanfierpmádahkii, galgá ollašuhttit vuosttasajis nu ahte pasieantadorvvolašvuohta ja guovlluid ovtaveardásašvuohta dorvvastuvvojit (láhka sosiála- ja dearvvasvuođafuolahusa lágideamis 612/2021).

Seamma sode-lágidanlágas eaktudit lassin ahte buresveadjinguovllut váldet mearrádusdahkamis vuhtii mearrádusaid árvvoštallojuvvon váikkhusaid olbmuid buresveadjimii ja dearvvasvuhtii juohke álbmotčeardda buohta. Dán oktavuodas lea dehálaš váldit vuhtii Ohcejoga erenomáš dili gielddan, man ássiin relatiivlaččat stuorámuš oassi leat sápmelaččat. Nuppástusaid, mat dahkkojit bálvalanfierpmádahkii, galgá árvvoštallat maiddá ovtaveardásašvuođa ja kultuvrralaš, gielalaš ja dearvvasvuhtii gullelaš vuoddo- ja olmmošvuoigatvuođarivttiid ollašuvvama geahččanguovllus. Dan lassin gieldda deattuha, ahte váikkhusaid galgá árvvoštallat maiddá lámisolbmuid bálvalusaid olahahhttivuođa geahččanguovllus.

Avvila idjagohcima heaittiheapmi

Njuolga váikkhus: pasieantadorvvolašvuođa áitta - konkrehtalaš ovdamearkkat

Avvila birrajándor doavttergohcima vejolaš heaittiheapmi ja buhtten hohpolaš vuostáiváldimiin lea Ohcejoga gieldda geahččanguovllus duođaid fuolastuhtti. Doavttergohcin lea leamašan heakkadehálaš baicce Ohcejoga ja Anára gielddaolbmuide, maiddá davvi guvlui, gos mátkkit leat erenomáš guhkit ja luonddudilit hástaleaddjit. Doavttergohcima heaittiheamis livččii sihke duođalaš njuolgo- ja viiddes guhkesáigge váikkhusat pasieantadorvvolašvuhtii, olbmuid oppalaš dorvvolašvuhtii, gielddaolbmuid vuoigatvuhtii oažžut bálvalusaid, ja ráhkkaneapmái ja fuolahansihkkarvuhtii.

Boahpteáiggis mátki Ohcejogas ihkku doavttergohcimii sáhtášii mearkkašit 500 kilomehtera mátkki. Geavadis, jus olmmoš oažžu Njuorggámis veaigin dii 15 hávi man galgá goarrut, son fertešii dollet njuolga Roavvenjárgii, go Avvilis ii livččii doavttergohcin dii 18 manjá. Ovddosmanjos mátki lea sullii 1000 kilomehtera. Ohcejogas lea dál dušše okta ambulánsa, ja jus dat lea vuodjimin de guovllus

šaddá vearrámus dilis mánggaid diimmuid vuosttasveahkkeváili. Lea maiddá čielggas ahte nu gohčoduvvon ambulánsaváillit lassánit dilis, mas pasieanttaid fievrredan iešguđet dikšobáikkiid gaskka bistet mánggaid diimmuid, jus dikšobáikkat eai leat govttolaš mátkkiid duohken. Idjagohcima sirdin ná guhkes mátkki duohká mearkkaša maiddá fuomášuhtti lassáneami Kela buhtten mátkkiid meriide ja goluide.

Fuola bokta maiddá dat, ahte Avvilis hohpolaš vuostáiváldin livččii vahkkoloahpaid rabas doaktárii dii 10-16 (dahje 18) ja árgabeivviid dii 18 rádjai, man maŋŋa olles Lappi buresveadjinguovllu doarjjan doaimmašii dušše okta gáiddusdoavttir ja LKS/LPKS:a doavttergohcimat. Gáiddusdoaktára bargun livččii bálvalit olles Lappi guovllu, doarjut gohcinveahki, vuosttasdivššu ja sodekoordináhtoriid ja doaibmat ámmátlaš bagadallin. Evttohusas eai lihkká árvvoštala dálá doavttergohcima oktavuodaváldimiid meari. Dát livččii vealtameahtun, vai lea vejolaš árvvoštallat leago realisttalaš, ahte okta gáiddusdoavttir nagoda vástidit olles guovllu, nappo 21 gieldda dárbbuide.

Ohcejogas eai leat fállun priváhta dearvvasvuodabálvalusat, nappo válljenvejolašvuohta priváhta ja almmolaš dearvvasvuodafuolahusa gaskkas ii leat. Dát deattuha almmolaš bálvalanfierpmádaga mearkkašumi ja dan, ahte olahttuovuoda hedjoneapmi oaivvilda mángga gieldda olbmui divššu eastašuvvama.

Eahpečielga infekšuvnnat ja ovdamearkka dihtii pasieanttat, geain leat čoavjebákčasat, leat sierra riskajoavku. Doaktára klinihkalaš dutkamuša ja dárbbalaš laboratoriadutkamušaid haga ii leat vejolaš sihkkarastit diagnosa dahje árvvoštallat man váralaš buozalmas lea. Dán geažil oasi pasieanttain gártet sáddet sihkkarvuoda dihtii guhkes mátkái Roavvenjárgii, vaikko oasi sis livččii sáhttán dikšut báikki alde Avvilis, jus doavttir livččii lean olámuttus. Jus fas gáiddusdoavttir mearrida guođđit pasieantta seangaossodahkii dikšui, dilli sáhtta fáhkkestaga vearránit ja áitit pasieantta heakka. Dát noađuha sihke pasieanttaid ja vuosttasdivššu ja fievrredanressursaid.

Dás ii leat sáhka dušše hálddahušlaš nuppástusain, muhto pasieantadorvvolašvuodas ja ovtaveardásašvuodas. Guhkes mátkkit, ráddjejuvvon rabasáiggit ja doavterbálvalusaid vátnon lasihit divššu maŋnoneami áitaga dahje dan, ahte divššu ii oaččo oppanassiige. Seammás olmmoš gártá mátkkoštit bákčasiiguin ja fuolaiguin mánggaid čuđiid kilomehteriid vai oazžu vuodđodási divššu. Dát lasiha dorvvohisvuoda ja sierraárvosašvuoda dovddu, erenomážit guovllus, gos mátkkit leat erenomáš guhkit ja dálkkat sáhttet hehttet mátkkošteami.

Fuolahus- ja kriisaválmmasvuoda hehtten

Lea dehálaš fuomášit ahte Avvila birrajándor doavttergohcima vejolaš heattiheamis ii leat sáhka dušše Ohcejoga ja Anára guovllu gielddaolbmuid guhkes mátkkiin, muhto maiddá eiseváldeovttasbarggu váttásmuvvamis. Avvila dearvvasvuodaguovddáš lea davimus Suoma dáfus guovddáš báikkis, ja dat lea guovllu fuolahansihkkarvuoda ja kriisaválmmasvuoda dáfus duodaid dehálaš.

Iešguđet gearggusvuoda- ja ráhkkananplánaid ja eiseváldehárjehusaid guovddážiis leamašan njuovžilis eiseváldeovttasbargu fuolakeahtta jándoráiggiis. Birrajándor doavttergohcima vejolaš heattiheami dihtii ovddas lea dilli, mas vuosttasveahki ovttagaid galgá lasihit guvlui dahje nannet ovddežis resursavátnivuodas gillájeaddji gádjunlágádusa vuolde doaibmi soahpamušbuollánsuodjalusaid bargiid meari.

Dan lassin galgá fuomášit, ahte doavttergohcima seailuheapmi Avvilis bajásdoallá báikkálaš fuolahaválmmašvuoda lassin maiddá mántu, man ii sáhte bajásdoallat dušše gáiddusoktavuodaid

vehkiin. Birrajándor gohcin sihkkarastá, ahte bargiin seilot dárbblaš klinihkalaš dáiddut, rutiinnat ja návccat doaibmat johtilit spiehkastadiliin. Dákkár máhtu joatkašuvvan lea vealtameahttun maidái Lappi guovllu fuolahussihkkarvuoda ja kriisaválmmašvuoda dáfus.

Guhkes mátkkit, rádjeoktavuohta ja váttes dálkedilit eaktudit, ahte davvin leat doarvái báikkálaš bargit, geat nákejit doaibmat iešheanalaččat maidái diliin, main oktavuođat máttás leat boatkanan dahje doibmet njozet. Jus doavttergohcin sirdojuvvo guhkás, seammás manahit guvllolaš válmmašvuoda vástidit fáhkkes lihkohisvuodaide, johtolatlihkohisvuodaide, diliide, main leat mánnggat pasieanttat, dahje rádjeraštildanguovllu dearvvasvuodaáitagiidda.

Danin fertetge jearrat, leago Rádjegohcinlágádusas, polesis dahje Bealuštanfámuin bivdojuvvon cealkámuš bálvalanfierbmenuppástusa váikkuhusain guvllolaš fuolahansihkkarvuhtii, kriisaválmmašvuhtii ja polesa bargguid dikšumii.

Negatiiva váikkuhus gieldda turismma ovddideapmái

Ohcejoga gieldda lea mañimuš jagiid bidjan olu návccaid turismma ovdánahttimii ja eallinfámu nannemii. Turisma lea gieldda okta dehálamus ealáhusain ja gáibida doaibmi ja dorvvolaš sosiála- ja dearvvasvuodabálvalusaid sihke ássiide ja turisttaide. Gohcinbálvalusaid heajosmahttin funonidivččii gieldda geasuhanfámu ja dorvvolašvuoda ja sáhtášii váikkuhit negatiivvalaččat maidái turismma ovdáneapmái ja ealáhusdoibmii viidábut.

Nuppástusat seangaossodaga báikemeriide

Avvila seangaossodaga báikemeriid geahpedeapmi 20:s 16:i 1.6.2026 rájes lea Ohcejoga gildii duodalaš fuolla. Mearrádus ii leat linnjás dainna, ahte Tavotetila 2030 - plána mielde Avvil lea okta dain viidas seangaossodatbáikegottis, mat báhcet (Avvil, Gihttel, Soađegili, Roavvenjárga ja Kemi). Evttohusas ii boađe ovdan, ahte makkár ákkaid vuodul báikemearri geahpeduvvo jo dán muttus, go boahpteáiggi málles seangaossodatbáikkiid dárbu namalassii stuorru bálvalusaid čohkkema geažil.

Seamma áigge álbmot boarásmuvvá ja divššu dárbu lassána, vaikko dat dikšu, mii addojuvvo ruovttus, beavttálmahttojuvvošiige. Gieldda jearrá, leago goluid dáfus beaktilis vuohki geahpedit seangaossodatbáikkiid justa doppe, gosa lea áigumuššan čohkket olles davvi guovllu seangaossodatdivššu. Gáiddus- ja digibálvalusaid ávkástallan lea buresboahdin, muhto daid ala ii sáhte hukset bálvalusaid olahttuovuoda buot diliin.

Ohcejoga gieldda gáibida čielgasut, rehkenastimii vuodđuduvvon evttohusaid ja čielggadeami das, mo dorvvastit spesiálabuohccedivššu báikkiid sidjiide, geat daid dárbbášit, ja garvit dili mas spesiálabuohccedivššu barggut čoggojit badjelmeare, dan dihtii go vuodđodearvvasvuodafuolahusa joatkkadikšunbáikkiid fitnašuvvan ii reahkká.

Ohcejoga gielddas leat ain viiddis guovllut, gos eai leat mobiilaoktavuođat, ja olbmot geat dárbbášit bálvalusaid leat eanáš boarásmuvvi olbmot ja dájvja sámegielagat, mii ráddje digibálvalusaid geavahanvejolašvuodaid ja bidjá erenomáš gáibádusaid bálvalusaid olahttuovuhtii, gielladidolašvuhtii ja kultuvrralaš vuogáiduvvamii.

Plánejuvvon bálvalanfierbmenuppástusat heajosmahttet sámegillii ja kultuvrii heivehuvvon bálvalusaid

Avvila dearvvasvuodaguovddázis lea dájvja leamašan vejolaš oažžut sámiide gielalaččat ja kultuvrralaččat heivvolaš bálvalusa sihke vuodđodearvvasvuodafuolahusas ja diliin, mat gáibidit

doavttergohcima. Dát leamašan dehálaš sihke pasieantadorvvolašvuoda ja pasieantta vuoigatvuodaid, luohttámuša ja ovtaveardásašvuoda dáfus.

Sámegillii ja kultuvrii heivehuvvon divššu fitnašuvvan lea duođaid dehálaš boarrásut olbmuid ja dakkár pasieanttaide, geaid suomagiel máhttu lea váilevaš dahje geat nagodit govvidit iežaset dávdamearkkaid dárkilabbot iežaset gillii ja kultuvrralaš refereansarámas. Kultuvrii heivehuvvon dikšu oaivvilda maiddá dan, ahte dikšobargit áddejit pasieantta duogáža, bearaš- ja servodatgaskavuodaid ja dikšui laktáseaddji árvvuid ja geavadiid, mii lea lági beales buori ja dorvvolaš divššu váimmožis.

Seangaossodaga báikemeriid geahpedeapmi Avvilis fuonida maiddái bálvalusaid, mat vuodđuduvvet sámegillii ja kultuvrii. Go dikšobargit geahpeduvvojit ja doaimmat čohkkejuvvojit máddelabbui, geahppu maiddái sámegiel bargiid mearri ja dan bokte vejolašvuolta deaivat olbmo nu, ahte bargi ádde su giela ja kultuvrra. Dát ii leat dušše gielalaš, muhto maiddái kultuvrralaš ja pasieantadorvvolašvuhtii gullevaš váttisvuolta: pasieantta ja dikšobargiid gaskasaš áddejupmi lea čadnon čavgadit oktii rivttes diagnosa oažžumii ja divššu kvalitehtii.

Jus doavttergohcin sirdása Roavvenjárgii, vejolašvuolta oažžut divššu sámegiela ja kultuvrra dáfus áššáigullevaš vugiin hedjona mealgat. Roavvenjárgga doavttergohcimis leat olu uhcit bargit, geat máhttet sámegiela dahje dovdet sámekultuvrra, ja dat mearkkaša geavadis dan ahte pasieantta vuoigatvuolta gulahallat iežas gillii ja iežas kultuvrralaš konteavsttas ollašuvašii boahtteáiggis olu hárvvibut. Dát heajuda divššu kvalitehta, lasiha boastoáddejumiid áitaga ja sáhtta manjit diagnosa dahje mearrádusaid divššu hárrái.

Buresveadjinguovlu ii sáhte heajudit vuodđorivttiid

Ohcejoga giela muittuha vuoigatvuodakánslera mearrádusas (OKV/3069/10/2024), man mielde buresveadjinguovlu ii oaččo vuollebáhcaga gokčama dihtii heajudit vuodđorivttiide gullevaš sosiála- ja dearvvasvuodabálvalusaid. Bušeahttaráddjehusat eai atte vuoigatvuoda guoddit lágas mearriduvvon bálvalusaid ordnekeahtá, ja stáhtas lea loahpa loahpas ovddasvástádus ruhtadanprinsihpa ollašuvvamis. Jus boahta ovdan ahte ruhtadeapmi ii reahkká, buresveadjinguovlu galgá vuosttas sajis ohcat lasseruhtadeami, iige gáržudit bálvalanfierpmádaga vuodđorivttiid vuostá.

Sámegillii ja kultuvrii heivehuvvon bálvalanvejolašvuodaid gáržumis leat maiddái guhkitáigge váikkuhusat. Giela ja kultuvrra vuhtii váldima geahppáneapmi dearvvasvuodafuolahusas heajuda luohttámuša bálvalanfierpmádahkii, heajuda gielalaš ja kultuvrralaš máhtu ja váttásmahtta boahtteáiggis sámegiela ja sámekultuvrra dovdi bargiid rekryterema davvin - ja dan bokte sámeguovllu geasuhanfámu oppalohkái.

Dát ovdáneapmi lea sihke Suoma vuodđolágas sámiide dorvvastuvvon kultuvrralaš ja gielalaš rivttiid ja sáme giellalága vuostá ja ON:id eamiálbmotjulggaštusa sisdoalu ja mihttomeriid vuostá. Das lea maiddá ruossalasvuolta ON:id ekonomalaš, sosiála ja čuvgehuslaš rivttiid guoski oppalašsoahpamuša (TSS-soahpamuša) ektui, mii guoská vuoigatvuoda oažžut kultuvrralaččat deaivilis dearvvasvuodafuolahusa. TSS-soahpamuša 12 artihkkala mielde juohkehaččas lea vuoigatvuolta návddašit nu buori fysalaš ja psyhkalaš dearvvasvuodadilis go lea vejolaš. Dát vuoigatvuolta gokčá bálvalusaid fitnašuvvama, olahttuvvuoda, kvalitehta ja kultuvrralaš dohkkeheami. Geavadis plánejuvvon ođastusat biđgejit guhká huksejuvvon vuogádaga, mii lea figgan ain buorebut dahkat vejolažžan bálvalusaid fitnašuvvama eamiálbmoga iežas gillii ja kultuvrra mielde.

Bálvalanfierpmádaga nuppástusat váikkuhit sámiid olmmošvuoigatvuodaid ollašuvvamii

Ohcejoga gielda oaidná ahte Lappi buresveadjinguovllu bálvalanfierpmádahkii evttohuvvon nuppástusaid galgá árvvoštallat dárkilabbot sámiid olmmošvuoigatvuodaid geahččanguovllus. Sámit lea eamiálbmot, ja Suoma stáhtas lea erenomáš geatnegasvuohta dorvvastit sin kultuvrralaš, gielalaš ja sosiála rivttiid vuodđolága ja álbmogiidgaskasaš olmmošvuoigatvuohtasoahpamušaid vuodul.

ON: id ekonomalaš, sosiála ja čuvgehuslaš vuoigatvuodaid komitea, mii tulko TSS-soahpamuša, oppalaškommeanntta nr 14 mielde stáhta lea geatnegahtton ovddidit jámma rievtti buoremus vejolaš dearvvasvuoda ollašuvvamii daid resurssaid olis, mat leat geavahanláhkai. Seammás stáhta lea geatnegahtton čuoldásit dakkár doaimmain, mat heajudit jo olahuvvon vuoigatvuodaid dási, jus ii leat sáhka vealtameahtun, gaskaboddosaš ja dárkilit ákkastallojuvvon doaimmain. Komitea mielde buot eaktodáhtolaš doaimmat, mat heajudit vuoigatvuodaid eaktudit, ahte stáhta dahje dan virgeoapmahaččat čájehit ahte leat dutkan ja árvvoštallan buot eará molssaeavttuid, mat ráddješedje vuoigatvuodaid uhcit. Dan lassin doaibma galgá leat vealtameahtun ja vuoiggalaš, ja dan váikkuhusat rašes olmmošjoavkkuide galgá leat nu uhci go vejolaš.

Komitea lea deattuhan, ahte stáhtat eai oaččo mange dilis vuolidit dearvvasvuodavuoigatvuoda unnimusguovddášsisdoalu, masa gullá beassan vealtameahtun dearvvasvuodabálvalusaide olggušteami haga - maiddá geográfalaččat boaittobeale guovlluid ja eamiálbmogiid ássanguovlluin. Eamiálbmogiidda gullevaš olbmui lea riekti kultuvrralaččat ja geográfalaččat olahtti dearvvasvuodabálvalusaide, ja stáhtat galget garvit dakkár doaimmaid, mat duodas heajudit dán olahttivuoda.

Dát ng. heajudangealddus lea stáhta vealtameahtun geatnegasvuodaid ekonomalaš, sosiála ja čuvgehuslaš rivttiid ollašuhttima oassi. Heajudangildosa galgá hárjehit erenomáš čavgadit dalle, go doaimmat čuhcet álbmotjoavkkuide, guhte leat rašes sajádagas, nugo sápmelaččaide. Ekonomalaš heivehandoaimmat eai atte friijavuoda buresveadjinguovlui dahje stáhtii dáid geatnegasvuodaid čuovvumis, muhto juohke seastinmearrádusa galgá ákkastallat nu, ahte riekti dearvvasvuhtii ja ovttaeardásaš bálvalusaid fitnašuvvamii ollašuvvet maiddá guovlluin, gos eamiálbmogat orrot.

Rehkenastimat váilot

Vaikko Suoma stáhta ja buresveadjinguovlluid ruhtadilli lea váttis ja seasttuid ohcan dan dihtii lea áddehahtti, Ohcejoga gielda oaivvilda ahte Lappi buresveadjinguovlu ii leat evttohan áššáigullevaš ákkastallanrehkenastimiid iežas plána doarjjan. Gieldda oaidnu lea dat, ahte plánejuvvon seastindoaimmat čuhcet menddo garrasit Davvi-Lappi olbmuide ja dan bokte maiddá sápmelaččaide. Davimus Lappi álbmogii - erenomážit sámeguovllus - bálvalusaid čohkken čuđiid kilomehteriid geahčai mearkkaša geavadis rievtti dearvvasvuhtii duodalaš hedjoneami, mii ii leat TSS-soahpamuša mielde dohkkehahtti.

Ohcejoga gieldda geahččanguovllus plána váikkuhusat leat duodalaččat. Avvila seangaossodaga báikemeari geahpedeapmi 20:s 16:i ja birrajándor doavttergohcima heaittiheapmi heajudit davimus Lappi álbmoga - erenomážit sámeálbmoga - vejolašvuodaid oažžut hohpolaš ja birrajándor divššu govttolaš mátkki duohken.

Dakkár nuppástusat heajudit sihke bálvalusaid fitnašuvvama ja fysalaš olahttivuoda, dat čuhcet eahpevuoiggalaččat guovllu ássiide, geain ii leat realisttalaš molssaeaktu. Seammás kultuvrralaččat ja gielalaččat dohkkehahtti bálvalusaid ollašuvvan áitojuvvo, go sámegiel ja sámekultuvrra dovdi ámmátolbmuid bálvalusat čohkkejuvvojit eret sámeguovllus. Dan lassin sode-ordnenlágas

buresveadjinguovlluin ja gielddain gáibiduvvon iešguđet álbmotjoavkkuid dearvasvuoda ja buresveadjima gohccin váttásmuvvá, go bálvalusaid heaittihit sámeguovllus.

Čoahkkáigeassu Lapha plánain gáržudit bálvalanfierpmádaga

Ohcejoga gielda oaivvilda, ahte dál evttohuvvon nuppástusat heajudit pasieantadorvvolašvuoda ja bálvalusaid olahttuvuoda, áitet guvllolaš eiseváldedovttasbarggu ja kriisaválmmasvuoda, lasihit vuosttasdivššu vástidanáiggiid ja goluid ja guđdet fuomáškeahtá sámiid ruovttuguovllu erenomášvuoda ja sámiid vuoigatvuodaid.

Sámiid ruovttuguovllus doaibman ja vuoigatvuohta oažžut bálvalusaid iežas eatnigillii lea vuodđolágas dorvvastuvvon, ja dan galgá árvvoštallat fuolalaččat go dárkkistit guovllu bálvalusaid. Vuoigatvuohta kultuvrralaččat ja gielalaččat áššáigullelaš bálvalusaide lea maidái buoremus vejolaš dearvasvuoda vuoigatvuođa dehálaš oassi ON:a ekonomalaš, sosiála ja čuvgehuslaš vuoigatvuodaid guoski oppalašsoahpamuša (TSS-soahpamuš) 12 artihkkala mielde.

Ohcejoga gielda deattuha, ahte doaimma ođđasitorganiserema vuodđun dárbbášuvvo báikkálaš dovdamuš ja válmmaštallan, mii vuodđuduvvá rehkenastimii. Cealkámušbivdaga mildosiin ii leat ovdanbuktojuvvon, maidda rehkenastojuvvon ákkaide evttohuvvon nuppástusat - nugo seangaossodatbáikkiid geahpideamit ja doavttergohcima heaittiheapmi - vuodđuduvvet. Gielda ii leat ožžon oaidninláhka ovttaga dakkár rehkenastima, mii čájehivččii man olu duodalaš seasttuid evttohusaiguin olahit dahje makkár lassegolut šaddet guhkes fievrridanmátkkiid, spesiálabuohccedivššu bargguid čoggoma ja pasieantaid sirdima lassáneami dihtii.

Deattu vuolde dahkkon mearrádusat, mat váldet vuhtii dušše oanehis áigge ovdduid, sáhttet guhkit áigodagas lasihit goluid ja heajudit bálvalusaid ovttaveardásašvuoda. Dilis, mas rivttiid dássi fuotnu, buresveadjinguovlu - ja maŋimus sajis stáhta - galgá ovdal mearrideami čájehit ahte lea dutkan buot eará molssaeavttuid, mat ráddjejit vuoigatvuodaid unnibut, ja ákkastallan manin heajudeaddji doaibma lea vealtameahtun, gaskaboddosaš ja ja vuoiggalaš. Dan lassin galgá árvvoštallat doaimmaid váikkuhusaid rašes olmmošjoavkkuide ja minimeret hehttehusaid ja sihkarastit, ahte vuoigatvuođa dearvasvuhtii vuolimus gáibádus ii báze váilevažžan.

Ovddabealde máinnašuvvon sivaid geažil gielda gáibida ahte ovdal mearrádusaid

- **dahkat ákkastallojuvvon ja čielga rehkenastimiid seasttuid ja gollováikkuhusaid árvvoštallama várás,**
- **árvvoštallat olmmošvuoigatvuohta- ja ovttaveardásašvuodaváikkuhusaid nu, ahte dat gokčet pasieantadorvvolašvuoda ja sámeálbmoga rivttiid, ja**
- **dorvvastit ahte resurssat reahkkájit sihkarastit vuosttasdivššu, kriisaválmmasvuoda ja sámegiel bálvalusaid.**

Vaikko Suoma stáhta ja buresveadjinguovlluid ruhtadilli lea váttis, Ohcejoga gielda oaivvilda ahte plánejuvvon seastindoaimmat čuhcet buohkaide, geat ássat Suoma davimus gieldas, muhto erenomážit menddo garrasit sápmelaččaide, guhte ellet geográfalaččat boaittoabeale guovllus ja geat leat jo gárvvisin rašes dilis bálvalusaid olahttuvuoda hárrái. Ovddabealde máinnašuvvon árvvoštallamiid ja ákkastallamiid haga evttohuvvon nuppástusat sáhttet šaddat Suoma álbmogiidgaskasaš olmmošvuoigatvuodaid ovddasvástádusaid ja vuodđolága 22 § geatnegahttima (almmolaš válldi geatnegasvuohta dorvvastit vuodđo- ja olmmošvuoigatvuodaid ollašuvvan) vuostá.

Loahpa loahpas, jus bálvalanfierpmádaga gáržudeapmái evttohuvvojit ovddabealde máinnašuvvon ákkat, Ohcejoga giella lea gárvvis ráđđádallat molssaeavttuin, mat eai áitte nu olu pasieantadorvvolašvuoda.